

Japonya'nın Yeni Güvenlik Stratejisi: Geleneksel Güvenlik Yaklaşımına Geri Dönüş Mü?

Fulya KÖKSOY¹ ve Nurcan CEYHAN²

Öz

Geleneksel ve çağdaş şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutulan güvenlik olgusunun ulusal ve uluslararası alanda yaşanan gelişmelere koşut olarak analiz birimi, seviyesi ve boyutlarının dönüşüme uğradığı bilinmektedir. Salt askeri güce vurgu yapan geleneksel anlayışın sınırlarının genişlemesi ile ekonomiden insan haklarına kadar birçok meselenin güvenliğin konusu hâline geldiğine, güvenleştirildiğine veya güvenlikdışılaştırıldığına şahit olunmaktadır. Mevzubahis ortamda geleneksel güvenlik anlayışının aşınmaya uğradığı ve çağdaş güvenlik yaklaşımına doğru artan bir eğilimin bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte uluslararası sistem dâhilinde ortaya çıkan sorunlar, devletlerin sorunlar karşısındaki eylem ve politikaları ile devlet savunmasının, askeri güç ve kapasitenin yeniden önem kazandığı örnek olaylarla da karşılaşılmaktadır. Hint-Pasifik bölgesinde son zamanlarda yaşanan gelişmeler, bölgesel alt sistemdeki mevcut düzene yönelik tehdit algıları ve bölge ülkelerinin tutum ve tepkileri bahsi geçen görüşü doğrular niteliktedir. Bu bağlamda güvenlik kaygıları nedeniyle bölgede aktif bir politika izlemeye çalışan Japonya'nın Aralık 2022'de yayımlanmış olduğu belgelerde somutlaşan Yeni Güvenlik Stratejisi ile dikkat çekici adımlar attığı görülmektedir. Genel olarak Rusya, Kuzey Kore ve Çin'in eylemlerinden algılanan tehdi ve güvensizlik durumuna işaret eden belgelerde askeri güce ve kapasiteye olan vurgu ile geleneksel güvenlik anlayışının çağdaş güvenlik yaklaşımını aşarak tekrar önem kazandığı anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Japonya, Yeni Güvenlik Stratejisi, Geleneksel Güvenlik, Çağdaş Güvenlik

Japan's New Security Strategy: A Return to the Traditional Security Approach?

Abstract

It is known that the unit of analysis, level, and dimensions of the security phenomenon, which is subjected to a binary distinction as traditional and contemporary, has been transformed in parallel with the developments in the national and international arena. With the expansion of the boundaries of the traditional understanding that emphasizes military power, it is witnessed that many issues ranging from the economy to human rights have become the subject of security, securitized or de-securitized. In this environment, it is seen that the traditional understanding of security is being eroded and there is an increasing tendency towards a contemporary security approach. There are, however, situations in which state defense, military power, and capacity regain importance due to problems emerging within the international system and the actions and policies taken by states in response to those problems. In this context, it is seen that Japan, which is trying to pursue an active policy in the region due to security concerns, has taken remarkable steps with its New Security Strategy embodied in the documents published in December 2022. The documents, which generally point to the threat and insecurity perceived from the actions of Russia, North Korea, and China, emphasize military power and capacity, and it is understood that the traditional understanding of security has regained importance by exceeding the contemporary security approach.

Key Words: Japan, New Security Strategy, Traditional Security, Contemporary Security

Atf İçin / Please Cite As:

Köksoy, F. ve Ceyhan, N. (2023). Japonya'nın yeni güvenlik stratejisi: geleneksel güvenlik yaklaşımına geri dönüş mü?. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 775-785. doi:10.33206/mjss.1256631

Geliş Tarihi / Received Date: 26.02.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date: 22.03.2023

¹ Doç. Dr. - Batman Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü, fulyakoksoy@gmail.com

 ORCID: 0000-0002-6915-5620

² Arş. Gör. - Batman Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü, ceyhannurcann@gmail.com

 ORCID: 0000-0002-9087-6780

Giriş

Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve uluslararası sistemin çok kutupluluğa evrilmesine paralel olarak 1990'lı yıllardan itibaren uluslararası gündemi işgal eden birçok farklı sorunun güvenliğin konusu hâline geldiği görülmektedir. Bu durum çağdaş güvenlik yaklaşımı olarak adlandırılan kuramsal çerçevenin güvenlik çalışmalarında öne çıkmasına, geleneksel güvenlik anlayışının ise etkinliğini kaybettiği yönündeki savların artış göstermesine neden olmaktadır. Kuramsal olarak söz konusu savların bir anlamda doğruluk payı bulunmakla birlikte fiiliyata bakıldığında devletlerin güvenlik kaygıları nedeniyle sergilemiş oldukları eylem ve politikaları geleneksel güvenliğin henüz miadını doldurmadığına işaret etmektedir.

Realizm üzerine temellenen, salt askeri güvenliğe ve savunmaya vurgu yapan geleneksel güvenlik anlayışının dar olduğu ifade edilen kapsamı çağdaş güvenlik yaklaşımı ile daha geniş bir perspektife taşınmaktadır. Çağdaş güvenlik yaklaşımında askeri unsurların yanı sıra ekonomiden siyasal alana kadar çeşitli başlıkların güvenlik kapsamında ele alındığı bilinmektedir. Bu doğrultuda 1980 sonrası ortaya çıkan eleştirel kuramlara ait altyapıların kullanıldığı da gözlemlenmektedir. Çağdaş güvenlik yaklaşımı özellikle Kopenhag Okulu bünyesinde yeni bir boyut kazanmaktadır. Ana hatları ile bakıldığında Kopenhag Okulu'nun güvenlik olgusuna üç temel alt başlık ile katkıda bulunduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda ekonomik, siyasal, toplumsal, çevresel ve askeri olmak üzere güvenlik alanının beş farklı sektöre ayrıldığı; söylem dâhilinde herhangi bir konunun güvenlik alanına taşınmasını veya güvenlik alanından çıkarılmasını ifade eden güvenikleştirme ile güvenlikdışılaştırma kavramsallaştırmalarının inşa edildiği, coğrafi açıdan yakın olan devletlerin birbirlerine yönelik tehdit algılarını öne çıkaran Bölgesel Güvenlik Kompleksi kavramının literatüre kazandırıldığı görülmektedir.

Son yıllarda çağdaş güvenlik yaklaşımının çağın sorunlarına daha elverişli bir çerçeve sunduğu ifade edilmesine rağmen geleneksel güvenlik anlayışına işaret eden, ulusal ve uluslararası alanda gözlemlenen çeşitli atılımlar ile karşılaşmaktadır. Geleneksel ve çağdaş güvenlik anlayışları kapsam ve boyut olarak birbirlerinden farklılaşmakla birlikte devletlerin güvenlik politikaları bağlamında çeşitli önermelerin girift bir şekilde kullanıldığı örnekler de görülmektedir. Özellikle Hint-Pasifik kıtasında yaşanan güncel gelişmelerin güvenlik yaklaşımları noktasında hibrit nitelikte dikkate değer dönüşümlere sebebiyet verdiği ifade edilmektedir.

Hint-Pasifik'te Çin ve Kuzey Kore'nin eylem ve politikaları neticesinde bölge ülkelerinin güvenlik kaygılarının zirve noktasına çıktığı gözlemlenmektedir. Bir yandan Kuzey Kore'nin nükleer silah denemeleri, diğer yandan Çin'in bölgesel ve uluslararası sistemdeki siyasi duruşu, Tayvan ile ilişkisi ve bu yönde atacağı olası adımların kaygı uyandırması bölgesel alt sistemde yer alan devletlerin güvenlik stratejilerinde değişime gitmelerini tetiklemektedir. Bu bağlamda Japonya'nın Aralık 2022'de yayımlanmış olduğu Ulusal Güvenlik Stratejisi, Ulusal Savunma Stratejisi ve Savunma Geliştirme Programı'ndan oluşan Yeni Güvenlik Stratejisi'nin önem arz ettiği görülmektedir.

Japonya'nın II. Dünya Savaşı'nın ardından esasen pasifist bir politikayı benimsediği, söz konusu politikanın anayasal metinler kapsamında somutlaştırıldığı bilinmektedir. Bununla birlikte düşük yoğunlukta da olsa Japonya'nın peyderpey askeri savunmasını artırma stratejisi benimsediği görülmektedir. Bu durum yayımlanan üç metinden de anlaşılacağı üzere ülkenin geleneksel güvenliği öne çıkaran bir eğilim içerisinde olduğuna işaret etmektedir. Japonya'nın çağdaş güvenlik anlayışına kıyasla geleneksel güvenliğe ağırlık veren nitelikte savunma ve güvenlik politikası izlemesi, Hint-Pasifik bölgesel alt sisteminde yaşanan gelişmelere paralel olarak şekillenmektedir. Rusya'nın uluslararası hukuku göz ardı eden eylemleri ile Ukrayna'ya yönelik saldırısının Çin ile Tayvan arasında da benzer bir durumu oluşturma riski taşıması, Kuzey Kore'nin bölgesel güvenliği tehdit etmesi gibi olaylar Japonya'nın salt askeri güvenliği öne çıkarmasına, bir yandan da Kopenhag Okulu'nun temel söylemlerinden Bölgesel Güvenlik Kompleksi'ne konu olacak atılımlarda bulunmasına alan açmaktadır.

Bu kapsamda söz konusu çalışmada öncelikle geleneksel güvenlik ile çağdaş güvenlik olgularına yer verilerek güvenliğin 20. yüzyıl itibarıyla değişen doğasına yönelik genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Kuramsal çerçevenin genel hatlarının sunulmasının ardından Japonya'nın Aralık 2022'de yayımlanmış olduğu, Yeni Güvenlik Stratejisi olarak ifade edilen metinler ele alınmaktadır. Geleneksel-çağdaş güvenlik kuramları ekseninde ülkenin güvenlik stratejisinin analizi yapılarak, bölgesel sistemden ve sistemin revizyonist nitelikte eylemlere girişen aktörlerinden kaynaklanan tehdit algılarına odaklanılmaktadır. Bu doğrultuda Japonya'nın Yeni Güvenlik Stratejisi ile geleneksel güvenlik anlayışına bir anlamda geri dönüşü amaçladığı savunulmaktadır.

Kuramsal Çerçeve: Geleneksel Güvenlikten Çağdaş Güvenliğe

Muğlak doğası olan ve sınırları belirli tek bir tanımı bulunmayan (Wolfers, 1962), farklı tarihsel aralıklarda farklı analiz birim ve düzeylerini sorunsallaştıran ve farklı dinamikleri ele alan güvenlik olgusu içinde bulunulan ulusal, bölgesel ve uluslararası bağlamlara göre şekillenmektedir. Bu doğrultuda güvenlik anlayışının mevcut kuramsal çerçevelerden de etkilenecek argüman ürettiği ve dönüşüm geçirdiği bilinmektedir.

Güvenlik çalışmalarının temeli olarak görülen ve ağırlıklı olarak realizmin çıktılarını benimseyen geleneksel güvenlik anlayışının mevcut uluslararası sistemin şekil aldığı 1945 sonrası süreci -Soğuk Savaş dönemini- domine ettiği görülmektedir. Yekpare bir ontolojiye sahip olmayan realizmin klasik ve neorealizm olarak bilinen alt sınıflandırmaları, güvenliğe duyulan ihtiyacın temel gerekçesini farklı dinamikler üzerinden açıklama yoluna gitmektedir. Klasik realizmde insan doğasının kötücül olmasına, neorealizmde ise sistemin yapısal bir unsur olarak görülen anarşik niteliğine vurgu yapılmaktadır. Bunun yanı sıra realizmde genel olarak devletin temel aktör olarak benimsendiği, gücün doğrusal olarak askeri güç ile eş tutulduğu ve güvensizliğin temel nedeninin -ulusal veya uluslararası bağlamda- üst otoriteye duyulan ihtiyaç olduğu görülmektedir. Günümüz güvenlik anlayışının bölgesel ve uluslararası sistem ile doğrudan ilişkili doğası, geleneksel güvenliğe dair çalışmalarda neorealizmin ağırlık kazanmasına neden olmaktadır. Neorealist kurama göre anarşi ile karakterize edilen uluslararası bir sistemde temel aktör olarak devletler görülmekle birlikte uluslararası örgütler veya bireysel aktörler gibi devlet dışı birimlerin de sisteme içkin oldukları kabul edilmektedir. Uluslararası sistemi domine eden, düzenleyen, sınırlayan, yaptırımları belirleyen bir hukuki çerçevenin bulunmaması her aktörün öznel çıkarları doğrultusunda eylemde bulunmasına neden olmaktadır. Bu durum sistemin anarşik yapısının devamlı olarak pekiştirilmesine yol açmaktadır (Waltz, 1959). Devletlerin kendilerini güvende görebilmeleri için güçlerini artırma yoluna gitmeleri ise Herz'in (1950) kavramsallaştırdığı "güvenlik ikilemi" olarak adlandırılan duruma sebebiyet vermektedir.

Neorealist kurama göre devletlerin anarşik nitelik atfedilen uluslararası sistem dâhilinde hayatta kalabilmek ve güvenliklerini sağlayabilmek için güçlerini devamlı olarak artırmaları sistemde yer alan diğer devletlerin kendi güvenliklerine yönelik tehdit algılarını da şekillendirmekte, kontrolsüzce güç kapasitelerini geliştirmelerine ve nihai olarak güvenlik ikileminin ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Herz, 1950). İnşacıların da dikkat çektikleri üzere devletlerin güç kapasitelerinin gerçek maddi değerinin veya güç artırımı ile hedeflenen asıl amacın ne olduğundan ziyade söz konusu atılımların diğer devletlerce nasıl algılandıkları bu bağlamda daha çok önem kazanmaktadır. Devletlerin birbirlerine atfettikleri niteliklerin, birbirlerinden kaynaklanan tehdit algılarının temel belirleyiciler olarak görülmelerine neden olmaktadır (Wendt, 2016, s. 38-40). Zira büyük bir yıkıma sebep olan iki dünya savaşının devletlerin birbirlerinden algıladıkları tehditler ile eylemlerinin karşı tarafta neden olduğu yanlışlar dolayısıyla ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Bu durum sistemin yapısal unsuru olarak öne çıkarılan anarşinin yanı sıra devletlerarası etkileşimin ve algıların ne derece büyük öneme sahip olduğuna işaret etmektedir (Jervis, 2017).

Devletler kendilerinin diğer devletler üzerinde yaratmış oldukları tehdiye kıyasla, onlardan algıladıkları tehdiye karşı daha fazla farkındalığa sahip olmaktadır (Buzan, 2015). Devletlerin eylemlerinin rasyonel bir şekilde değerlendirilememesi, güvenliklerini sağlayabilmek adına attıkları her adımın diğer devletlerce kendi güvenliklerine tehdit olarak algılanması kısır bir döngü yaratmaktadır. Böylece devletlerin güç kapasitelerini artırmalarına ve geri dönülmez bir yola girmelerine neden olmaktadır (Herz, 1950). Wendt (1995) devletlerin kendilerini güvende hissetmemeleri nedeniyle silahlanmaya ve güçlerini artırmaya başladıklarını, diğer devletlerin bu durumu kendileri için tehdit olarak algılayıp aynı eğilim içerisine girdiklerini ve silahlanmaya başladıklarını ifade etmektedir. Bununla birlikte yazarın devletlerin diğer devletlerin güvende hissedebilecekleri nitelikte eylem ve politikalara girişmesi durumunda silahlanma yarışının durulacağına ve güvenlik toplumunun ortaya çıkabileceğine ilişkin bir savunuda bulunduğu da görülmektedir.

Realist kuram üzerine bina edilen, askeri güç odaklı anlayış zamanla -özellikle de iki kutuplu uluslararası sistem yapısının çok kutupluluğa doğru dönüşümüyle birlikte- değişime uğramaya başlamıştır. Zira güvenliğe konu olan unsurların çeşitlenmesi ve çoğalması, geleneksel güvenlik anlayışının sorgulanması ile devleti ve askeri temaları önceleyen güvenlik anlayışı yeterli gelmemeye başlamıştır. Ancak söz konusu dönüşüm keskin ve hızlı bir şekilde değil, aşama aşama kaydedilmiştir. Özellikle 1970'li yıllarda ekonomiye ve çevre sorunlarına yönelik kaygıların gündeme oturmasına kadar güvenliğin dar alanından çıkmakta direndiği görülmüş, 1980'lerin sonlarına kadar askeri güce olan vurgu devam etmiştir (Buzan, 2015, s. 27). Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile beraber ulusal ve uluslararası nitelikteki gelişmelerin, güvenliği

sağlanması gereken aktörler ile söz konusu aktörlere yönelik tehditlerin artması nedeniyle güvenlik çalışmalarına yeni bir solukun getirilmesi gereği duyulmuştur. Küreselleşme olgusunun da etkisiyle salt devlet odaklı yaklaşımın aşılması güvenlik anlayışının konusu hâline gelen özne, nesne ve tehditleri çeşitlenmiştir (Bilgin, 2005).

Güvenlik alanında yaşanan dönüşüm ulusal, bölgesel ve uluslararası sistemde yaşanan olaylardan etkilenerek gerçekleşmiştir. Özellikle Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve iki kutuplu uluslararası düzenin sonlanması ile beraber, güvenliğin sorunsallaştırdığı meselelerin içeriğine yönelik ciddi tartışmalar yaşanmıştır (Baldwin, 1995; Buzan, 2015; Haftendorn, 1991). Devleti temel alan ve realizmden beslenen geleneksel anlayışın hâkim olduğu güvenlik alanında analiz birimlerinin çoğalması, ekonomiden iklim değişikliğine kadar oldukça geniş bir yelpazede yeni güvenlik meselelerinin benimsenmeye başlaması ile çağdaş güvenlik yaklaşımı ortaya çıkmıştır. Çağdaş güvenlik yaklaşımı, uluslararası sistemi ve ilişkileri analiz eden kuramlar ile de doğru orantılı bir şekilde gelişmiştir. Geleneksel güvenlikte nasıl ki realist temalar ağırlıktaysa farklı kuramların argümanlarına paralel bir şekilde güvenliğin doğasının, analiz birimleri ile seviyelerinin de çeşitlendiği görülmüştür. Bu bağlamda 1990 sonrası süreçte uluslararası ilişkilerde öne çıkan eleştirel ve post-pozitivist kuramlar, Kopenhag Okulu gibi yaklaşımlar güvenlik anlayışının geçirdiği dönüşüme kuramsal altyapı sağlamıştır. Bu ise salt askeri ve devlet odaklı güvenlik anlayışının aşılarak siyasal, ekonomik, toplumsal seviyelerde farklı temaların güvenliğin sorunsalı hâline getirilmesini kolaylaştırmıştır.

Çağdaş güvenlik yaklaşımı için en önemli kuramsal çerçeveyi Kopenhag Okulu sunmaktadır. Okul esasen güvenliğin kapsam alanının genişletilmesi amacını benimsemektedir. Bu bağlamda güvenliğin sektörel açıdan dağılımı, bölgesel güvenlik alanları ve güvenikleştirme olmak üzere üç temel önermeden bahsetmektedir (Yılmaz, 2017, s. 108). Wæver ve Buzan gibi isimlerin öne çıktığı Kopenhag Okulu'na göre güvenlik anlayışı birçok farklı sektörü ihtiva ederek, güvenikleştirme-güvenlikdışılaştırma kavramsallaştırmalarını üreterek ve bölgesel güvenlik kompleksi olarak adlandırılan kuramı sunarak güvenlik anlayışını derinden dönüşüme uğratmaktadır. Geleneksel güvenlik anlayışının devlet temelli ulusal güvenliğe ve askeri alana odaklanması nedeniyle inşa etmiş olduğu dar kapsamlı çerçeve bu sayede aşılmaya çalışılmaktadır (Buzan vd., 2009).

Çağdaş güvenlik anlayışına kabataslak olarak bakıldığında öncelikle beş temel sektör şeklinde ifade edilen askeri, toplumsal, ekonomik, siyasal ve çevresel alanları kapsayacak şekilde güvenliğin sınırlarının genişletildiği anlaşılmaktadır (Buzan, 2015, s. 38). Sektörel çeşitlenme yoluna gidilmesine istinaden çağdaş güvenlik yaklaşımlarının genel olarak derinleştirmeciler ile genişletmeciler olarak adlandırılan iki alt kategoriye ayrıldığı görülmektedir (Krause ve Williams, 1996, s. 229). Derinleştirmeciler güvenliğe konu olan aktör ve öznelerin artışına vurgu yaparken (Buzan, 2015), genişletmeciler aktörlerin yanı sıra karşılaşılan tehditlerin ve tehdit kaynaklarının farklılaşmasına işaret etmektedir (Ullman, 1983).

Çağdaş güvenliğin önemli bir çıktısı olarak görülen bir diğer kavramsallaştırmayı "güvenikleştirme" oluşturmaktadır. İlk olarak Wæver (1995) tarafından formüle edildiği bilinen kavram, söylemi öne çıkararak güvenliğin eylemden ziyade sözel olarak inşa edildiğine dikkatleri çekmektedir. Güvenikleştirme özünde bir konunun güvenliğin alanına taşınmasını, güvenlik sorunu hâline getirilmesini ifade ederken güvenikleştirmenin öteki ucunda yer alan güvenlikdışılaştırma belirli bir meselenin güvenlik alanının dışına çıkarılmasına atıfta bulunmaktadır. Çağdaş güvenlik yaklaşımı kapsamında önem arz eden son husus ise güvenliğin bölgesellik boyutuna yapılan vurgudur. Bu noktada Buzan (1995) güvensizlik durumunun ve tehlike algısının içinde bulunulan coğrafya ile yakından ilgili olduğundan, coğrafi açıdan birbirlerine yakın veya uzak konumda olan devletler arasındaki ilişki üzerine bina edilebileceğinden bahsetmektedir.

Devletlerin güvenlik kaygıları içinde buldukları uluslararası sistemin yapısı, aktörleri ve dinamiklerine bağlı olarak şekillenmektedir. Uluslararası sistemin yanı sıra bölgesel alt sistemlerin, bölgesel seviyedeki dinamiklerin de önemli etkilerde bulunduğu bilinmektedir. Coğrafi açıdan birbirlerine yakın olan aynı bölgesel alt sistemde yer alan devletlerin birbirleri ile olan ilişkileri, birbirlerinden uzakta konumlanan devletlere kıyasla farklılık göstermektedir (Buzan 2015, s. 158). Bu bağlamda devreye bölgesel aktörler, dinamikler, sorunlar ve kaygılar girmektedir. Bölgesel alt sistemler temelinde bir ülkenin ulusal güvenliğinin bulunduğu bölgedeki diğer ülkelerden ayrı olarak düşünülmemesi, devletlerin birbirleri ile olan etkileşimleri neticesinde ortaya çıkan ve Kopenhag Okulu'nun argümanı olan bölgesel güvenlik kompleksine işaret etmektedir (Buzan, 2015, s. 60). Buzan ve Wæver (2003, s. 44) her bölgenin kendine özgü dinamikleri ve güvenlik kaygıları olacağı için güvenliğin bölgesel alanlar temel alınarak ele alınmasını önermektedir. Ayrıca bölgesel güvenlik kompleksinin ortak güvenlik tehditlerine sahip devletlere atıfta

bulduğunu, askeri ve siyasal boyutlara sahip bir kuram olduğunu ifade etmektedir. Ortak güvenlik sorunlarına sahip olan devletlerin birbirleri olmadan söz konusu güvenlik sorunlarını çözüme kavuşturamayacağını savunmaktadır.

Bölgesel güvenlik kompleksinin bölgesel alt sistemler dâhilindeki güvenlik olgusuna vurgu yapması, çağdaş güvenlik yaklaşımları ekseninde güvenliği tehdit eden tutum ve eylemlerin içinde bulunulan bağlamdan hareketle sınırlandırılmasına, güvenlik kaygılarının genellemelerden ziyade daha özele indirgenmiş bir şekilde dikkate alınmasına imkân vermektedir. Mevzubahis durum Hint-Pasifik'te son yıllarda olası bir statüko değişimine işaret eden askeri nitelikteki gelişmelere de dikkat çekmektedir. Hint-Pasifik ve Doğu Çin Denizi'nde yaşanan gelişmeler, bölgesel alt sistemin dönüşümüne yönelik adımlar, bölgesel güvenliği ve ilgili bölgede yer alan devletlerin kendi güvenliklerini de etkilemektedir. Özellikle Japonya'nın diğer bölge ülkelerinin eylemlerinden algılamış olduğu tehdit ve güvenlik kaygıları, ülkenin güvenlik stratejisinde dönüşüme gitmesine neden olmaktadır. Bu durum benimsenen güvenlik kuramlarında da bir dönüşümü tetikleyerek, güvenlik odaklı yeni tartışmaların ortaya çıkmasına alan açmaktadır.

Japonya'nın Yeni Güvenlik Stratejisi

Japonya II. Dünya Savaşı'ndan bu yana güvenlik alanında meydana gelen dramatik değişiklikler karşısında diplomatik gücünü ve savunma kabiliyetini artırma, Japonya-ABD İttifakı'nı temel dayanak noktası olarak benimseyip diğer ülkelerle iş birliğini genişletme ve derinleştirme yoluna giderek uluslararası barışı ve güvenliğini korumaya çalışmıştır. Bununla birlikte Tokyo yönetiminin anayasa uyarınca salt savunma odaklı bir politika sürdürme ve diğer ülkeler için tehdit oluşturan bir askeri güç hâline gelmeme temel ilkesine bağlı kaldığı görülmüştür. Japonya'nın savaş sonrası güvenliğine temel teşkil eden Anayasa'nın 9. maddesi, gücün genel olarak bir dış politika ve özeldede ise uluslararası anlaşmazlıkları çözme aracı olarak kullanılmayacağını altını çizmiştir (The Constitution of Japan, 1947). Potansiyel savaş kaynaklarına sahip olamayan Japonya'nın söz konusu niteliği, bir taraftan ABD'nin bölgesel alt sistemdeki eylemlerine herhangi bir engel oluşması durumunu ortadan kaldırmış diğer taraftan Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ABD ile iş birliği içerisinde bulunan, bölgesel alt sistemde yer alan diğer ülkelerin de tehdit algılamalarının sonlanmasına hizmet etmiştir (Baba, 2019). Japonya'nın bahsi geçen statüsüne karşın yıllar itibarıyla savunmasına ve güvenliğine yönelik muğlak nitelikte ve deyim yerindeyse revizyonist adımlar attığı görülmüştür. Bu noktada 16 Aralık 2022 tarihinde kabul edilen, bölgesel alt sistem dâhilindeki güvenlik kaygılarını ve sorunlarını ele alan üç boyutlu Yeni Güvenlik Stratejisi'nin milat niteliği taşıdığı savunulmuştur.

Japonya'nın Yeni Güvenlik Stratejisi "Ulusal Güvenlik Stratejisi (*National Security Strategy*), Ulusal Savunma Stratejisi (*National Defense Strategy*) ve Savunma Geliştirme Programı (*Defense Buildup Program*)" olmak üzere üç belgeye dayanmaktadır. 2013 yılından bu yana ilk kez revize edilen ve II. Dünya Savaşı'ndan günümüze en dikkat çeken savunma programını ortaya koyan Ulusal Güvenlik Stratejisi özgür ve açık kurallara dayalı bir uluslararası düzenin temel ilkelerini aktif bir şekilde korumak, statükoyu zorla değiştirmeye yönelik tek taraflı girişimlerle mücadele etmek ve somut anlamda savunma odaklı bir duruş geliştirmek noktasında atılan kararlı bir adımı temsil etmektedir (Pohlkamp, 2023). Japonya strateji ile Rusya'nın Ukrayna'yı işgali de dâhil olmak üzere bölgesel ve küresel güvenlik ortamındaki önemli değişikliklere ve tehditlere ilişkin tepkisini ortaya koymaktadır. Dünya nüfusunun yarısından fazlasına ev sahipliği yapan Hint-Pasifik bölgesinde bir dizi güvenlik sorununun yaşandığını; Doğu ve Güney Çin Denizi'nde korsanlık, terörizm, kitle imha silahlarının yayılması ve doğal felaketler gibi meselelerle karşılaşıldığının altını çizmektedir. Diğer taraftan Çin'in savunma harcamalarının, nükleer ve füze yetenekleri dâhil askeri gücünü kapsamlı bir şekilde artırmasının, Senkaku Adaları çevresindeki karasuları ve hava sahası ihlallerinin, Güney ve Doğu Çin Denizi'ndeki girişimlerinin Japonya'nın ulusal güvenliğine ilişkin önemli tehdit unsurlarından olduğu belirtilmektedir. Çin'in Japon karasularına balistik füzeler fırlatmak da dâhil olmak üzere Tayvan'ı çevreleyen deniz ve hava sahasındaki askeri faaliyetlerini yoğunlaştırmasının ve son yıllarda güçlenen Çin-Rusya stratejik iş birliği çerçevesinde iki ülkenin donanma gemileriyle seyrüsefer ve Japonya civarında bombardıman uçaklarıyla tatbikat yapmasının Japonya üzerinde endişe yarattığı ifade edilmektedir. Ayrıca Kuzey Kore'nin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarına uygun bir şekilde kitle imha silahlarının ve balistik füzelerinin tasfiyesini eksiksiz bir şekilde gerçekleştirmediğine, aksine füze teknolojilerinde ve operasyonel yeteneklerinde hızlı bir ilerleme kaydettiğine de yer verilmektedir. Kuzey Kore'nin askeri faaliyetlerinin ve füze teknolojilerindeki hızlı gelişmenin Japonya'nın ulusal güvenliği açısından ciddi bir tehdit oluşturduğu vurgulanmaktadır (National Security Strategy of Japan, 2022).

Ulusal Güvenlik Stratejisi kapsamında geleneksel-askeri nitelikteki temalara ek olarak çağdaş güvenlik yaklaşımına konu olacak çeşitli dinamiklerden bahsedildiği de görülmektedir. Bu noktada iklim değişikliği, bulaşıcı hastalıklar gibi küresel tehditlere yönelik önlemlerin alınması gerektiğine ve siber tehditlere atıfta bulunmaktadır. Kritik öneme sahip altyapılara yönelik sınır ötesi siber saldırıların ve dezenformasyonun yayılması yoluyla gerçekleşen bilgi savaşının arttığına, siber tehdit öğelerinin yoğunluklu olarak kullanılmaya devam edileceğine odaklanılmaktadır. Ayrıca strateji dâhilinde kısmi de olsa çevresel ve insani güvenliğe yer verildiği görülmektedir (National Security Strategy of Japan, 2022).

Güvenlik kaygısı duyulan devlet eylemlerinin ve güvenlik alanına dâhil edilen sektörlerin yanı sıra strateji çerçevesinde özellikle iki temel hedef üzerine odaklanılmaktadır. İlkinin ülkenin caydırıcılık yeteneğini güçlendirmek, ikincisini ise olası bir çatışma durumunda öz savunma güçlerinin (*self-defense forces*) savaşa hazır olmasını sağlamak oluşturmaktadır. Bununla beraber, diplomasi yoluyla Japonya için arzu edilen güvenlik ortamının proaktif bir şekilde oluşturulacağı ve savunma yeteneklerine sahip olunması ile diplomasi temellerinin güçleneceğinin altı çizilmektedir. Savunma odağının, güçlü diplomatik tavırla birleşmesi ulusal ve uluslararası politikada önemli bir yeniliğe işaret etmektedir (National Security Strategy of Japan, 2022).

Yeni Güvenlik Stratejisi kapsamında ülkenin savunma harcamalarına yönelik birtakım niceliksel verilere yer verilmektedir. Bu bağlamda Japonya savunma bütçesini GSYİH'nın %1'i ile sınırlandırmaktadır. Bununla birlikte NATO standartlarına uygun şekilde savunma harcamalarının artırılması ve 2027 yılında savunma bütçesinin GSYİH'nın %2'sine kademeli olarak çıkarılması planı ortaya konulmaktadır (Galic, 2022). Nitekim bu husus, Japonya'nın savunma bütçesine 315 milyar dolar daha eklemesine ve askeri harcamalar konusunda ABD ve Çin'den sonra üçüncü sıraya yerleşmesine imkân vermektedir. Karşı saldırı yetenekleri edinme ve savunma bütçesini beş yıl içinde GSYİH'nın %2'sine çıkarma taahhüdü verilmesi bir önceki güvenlik stratejisine kıyasla önemli bir farklılığı teşkil etmektedir. ABD'nin saldırı yeteneğine güvenen Japonya'nın uzun süredir karşı saldırı yeteneği geliştirme konusuna mesafeli durduğu bilinmektedir. Yeni Ulusal Savunma Stratejisi'nde, Japonya'nın kurmayı ve artırmayı planladığı savunma yeteneklerinin hem Japon-ABD ittifakının caydırıcılık ve müdahale yeteneklerini güçlendirmesine hem de ortak paydada bir araya gelinen diğer ülkelerle iş birliğinin geliştirilmesine yol açacağı savunulmaktadır (Galic, 2022). Öyle ki revize edilen güvenlik stratejisi, mevcut ve gelecekteki müttefiklerine Hint-Pasifik'te bir müttefik ve stratejik ortak olarak Japonya'ya güvenebileceklerini, yeni bir güvenlik ve iş birliği düzleminin mümkün olduğunu göstermektedir (Pohlkamp, 2023).

Karşı saldırı yeteneklerine ek olarak, savunma harcamalarındaki artışın siber savaş, uzay yatırımları ve "Tempest" olarak bilinen İngiltere ve İtalya ile altıncı nesil savaş uçağı geliştirme programı çerçevesinde değerlendirileceğinin altı çizilmektedir. Bu durumda önceden de belirtildiği üzere Japonya'nın, ABD ve Çin'den sonra en çok savunma harcaması yapan üçüncü ülke kategorisine yükseleceği ifade edilmektedir (Pohlkamp, 2023). Bu minvalde siber savaşa 7 milyar dolar, uzaya 7 milyar dolar ve Tempest Programı'na 6 milyar dolarlık yatırımlar yapılacağı belirtilmektedir. Yüksek profilli yatırımların 1.500-3.000 km mesafedeki gemileri veya kara konuşlu füzeleri vurabilecek potansiyelde uzun menzilli füzelerin satın alınmasına -karşı saldırı yeteneklerine- yapılması planlandığı görülmektedir. Bu durum ülkenin birkaç yüz kilometrelik menzille sınırlı ve kısa menzilli savunma için tasarlanmış mevcut füze tedarikinden önemli bir farklılığı ortaya koymaktadır (Ashley, 2023). Uzun yıllar potansiyel tehditlere nasıl karşılık verileceğini tartışan Japonya'da bugüne kadar füzelerin menzili 200 km ile sınırlı iken ABD'nin ürettiği 1.610 km menzile sahip Tomahawk seyir füzelerinin kullanılmasının planlanması ile tablo büyük ölçüde değişmektedir. Füzelerin saldırı amaçlı kullanılma olasılığından dolayı duruma şüpheyle yaklaşanlar, yeni yeteneğin anayasaya aykırı olabileceğine dair endişelerini dile getirmektedir. Bu noktada füzelere yalnızca önleyici saldırılar için izin verileceğinin ve Japonya'nın münhasıran savunma odaklı duruşunun korunacağını altı çizilmektedir (Pohlkamp, 2023). Strateji çerçevesinde karşı saldırı yeteneklerinin yasal gerekçesi açıklanarak, Japonya'nın bu tür yetenekleri kullanma yetkisine sahip olacağı koşullar somut bir zemine oturtulmaktadır.

Strateji genelinde Japonya'nın ulusal güvenliğinin ilk unsuru olarak diplomatik yeteneklere, ikinci olarak savunma yeteneğine, üçüncü olarak ise ekonomik yeteneğe işaret edilmektedir. Diplomasi, askeri güç, ekonomik güç, teknoloji ve istihbaratın bir arada kullanımına ifade eden ve yeni bir terim olan kapsamlı ulusal güce dikkat çekilmektedir (Ashley, 2023). Ulusal güvenlik ortamının güçlendirilmesi bağlamında teknolojik yetenekler ile istihbarat yeteneklerinin daha ileri seviyeye taşınması gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Bu noktada stratejinin savunmaya ek olarak teknoloji, ekonomi, siber uzay ve istihbarat yeteneklerini kapsayan çok katmanlı bir mekanizmanın oluşturulmasına atıf yaptığı

görülmektedir. Ulusal Güvenlik Stratejisi'nin söz konusu yapısı, hem ABD-Japonya-Güney Kore veya ABD-Japonya-Avustralya üçlü oluşumları gibi mevcut ittifaklar hem de Avrupa ülkeleriyle (ek olarak Güney Kore, Hindistan, ASEAN ve NATO üyesi ülkeler) kurulacak güvenlik ortaklıkları yoluyla iş birliğinin dikkate değer bir biçimde derinleştirilmesi seçeneklerini ortaya koymaktadır (National Security Strategy of Japan, 2022). Özellikle Avrupa bağlamından bakıldığında Avrupa Birliği (AB) ve Hint-Pasifik bölgesinin yatırımlar ve ticaret yoluyla birbirine bağımlı olduğu görülmektedir. Bölge bağlamında yaşanan jeopolitik gerilimler; ticaret ve tedarik zincirlerinin yanı sıra teknolojik, siyasi ve güvenlik alanlarını da doğrudan etkilemektedir. AB'nin 2022'de yayımladığı Hint-Pasifik Stratejisi mevzu bahis hususa atıf yapmakta ve bölgede bir çatışma çıkması durumunda AB'nin doğrudan etkileeneceğinin altını çizmektedir. Bu nedenle AB ve Avrupa devletlerinin de Tokyo'nun dönüm noktası niteliğindeki çabalarını Hint-Pasifik bölgesinde kilit konumda olan bir müttefikle güvenlik ilişkilerini yoğunlaştırmak açısından bir fırsat olarak değerlendirme eğiliminde oldukları belirtilmektedir (Pohlkamp, 2023).

Japonya 1958'den bu yana savunma yeteneklerini dört savunma gücü planına dayalı olarak geliştirmiştir. İlk Ulusal Savunma Programı Ekim 1976, ikincisi Kasım 1995, üçüncüsü Kasım 2004 ve dördüncüsü Kasım 2010'da kabul edilmiştir. İlk Japonya'nın sahip olması gereken savunma kapasitelerinin seviyesi ve Japonya'nın savunma kapasitesinin geliştirilmesi için kılavuz niteliğindeki ilkeleri ortaya koymaktadır. İkincisi Soğuk Savaş sonrasındaki uluslararası problemlerin çözümüne ilişkin konuları ele almaktadır. Üçüncü ve dördüncüsü ise balistik füzeler, nükleer silahların yayılması ve terör gibi küresel sorunlara atıfta bulunmaktadır. Diğer taraftan 1986'dan bu yana Japonya'nın savunma yeteneklerini Orta Vadeli Savunma Programı'na göre geliştirdiği bilinmektedir (National Program Guidelines and Medium Term Defense Program, 2022).

Ulusal Savunma Stratejisi ve Orta Vadeli Savunma Programı'nı kapsayan Savunma Geliştirme Programı; Japonya'nın savunma hedeflerini, yaklaşımlarını ve bu hedeflere ulaşmak için kullanılacak araçları kapsamlı şekilde sunmaktadır. Ulusal Savunma Stratejisi Japonya'nın savunma kabiliyetinin geliştirilmesi, sürdürülmesi ve işletilmesine yönelik bir temel olarak hizmet veren Ulusal Savunma Programı Kılavuzu'nun yerini almaktadır. Savunma Geliştirme Programı, Japonya'nın savunması için temel politikayı, savunma yeteneklerinin önemini ve rolünü, öz savunma güçlerinin yapılarını ve büyük silahların tedarik hedefi gibi konuları içeren gelecekteki savunma yetenekleri için temel yönergeleri belirtmektedir. Savunma yeteneklerinin temelden güçlendirilmesine ve savunma konulu kapasitenin düzeyine ilişkin politikaların altını çizen program, savaş sonrası savunma politikası için önemli bir adımı temsil etmektedir (National Defense Strategy, 2022). Ulusal Güvenlik Stratejisi'nden farklı olarak her iki belgenin savunma yeteneklerinin temelden güçlendirilmesi noktasında bazı anahtar unsurlara değindiği de görülmektedir. Söz konusu unsurlar şu şekildedir:

- *Stand-Off Savunma Yetenekleri:* Uzak adalar da dâhil olmak üzere tehdit bölgesi dışındaki yerlerden Japonya'yı istila etme niyetinde olan gemiler ve çıkarma kuvvetleriyle mücadele edilmesi için stand-off savunma yeteneklerinin güçlendirileceğinin altı çizilmektedir. Karadan ve gemiden fırlatılabilen modeller de dâhil stand-off füzelerinin operasyonunu mümkün kılacak kapasitenin ileri düzeyde artırılacağı belirtilmektedir. Kara, deniz ve hava öz savunma kuvvetlerinin Japonya'yı işgale yeltenen gemilere ve çıkarma kuvvetlerine karşı yanıt verebilecek araç, gemi ve uçaklardan fırlatılabilecek gerekli ve yeterli sayıda stand-off füzesi inşa edebileceği vurgulanmaktadır. Öyle ki rakip konumdaki devletlerin kendi topraklarında etkili bir karşı saldırı gerçekleştirilebilmesi için stand-off savunma kabiliyetleri de dâhil olmak üzere tüm kabiliyetlerin kullanılacağı açık bir şekilde ortaya konulmaktadır.

- *Entegre Hava ve Füze Savunma Yetenekleri:* Denizlerle çevrili bir ülke olan Japonya'nın havadan gelen tehditlere karşılık vermesi son derece önemli bir konuyu teşkil etmektedir. Bu minvalde Japonya'nın tespit, takip ve önleme kabiliyetlerini temelden güçlendireceği ve çeşitli sistemlerin birleştirilmiş ve optimize edilmiş şekilde çalışmasını sağlayacak bir sistem kuracağı belirtilmektedir. Öte yandan, uyarı ve kontrol radarı ile karadan havaya füze kabiliyetlerinin güçlendirilip Aegis sistemi donanımlı gemilerin tedarik edileceği vurgulanmaktadır. Entegre hava ve füze savunma kabiliyetlerine ilişkin olarak, hava öz savunma kuvvetlerinin üst katmanda önleme, kara ve deniz öz savunma kuvvetlerinin ise alt katmanda karadan havaya füzelerle önleme görevini üstleneceği ve topyekûn hipersonik silahlar gibi gelecekteki hava tehditlerine yanıt verme kabiliyetlerinin güçlendirileceği belirtilmektedir.

- *İnsansız Savunma Kabiliyetleri:* Japonya'nın insansız savunma yeteneklerini güçlendirerek farklı donanımların entegre edildiği savunma kabiliyetlerinin oluşturulacağı ifade edilmektedir.

- *Komuta ve Kontrol / İstihbarat Kabiliyetleri*: Japonya'nın yapay zekâ da dâhil olmak üzere çeşitli araçları en üst düzeyde kullanarak bilgi toplama ve analiz yeteneklerini geliştireceği belirtilmektedir. Sinyal, görüntü, insan ve açık kaynak istihbaratı gibi işlevlere dayanan "Savunma İstihbarat Karargâhı" yeteneklerinin güçlendirileceği ortaya konulmaktadır. Buna ek olarak mühimmat üretim kapasitesinin geliştirileceği, üretilen mühimmat miktarıyla orantılı olan mühimmat depolarının tesis edileceği, ilgili tesislerin dayanıklılığını artırmak için yeraltı komuta merkezlerinin inşa edileceği ifade edilmektedir (National Defense Strategy, 2022).

Yeni Güvenlik Stratejisi son kertede Japonya'nın savunma politikası için taahhüdünü ve yeteneklerini ekonomik politika tercihinin ötesinde genişleteceği, diplomasi ve savunmayı güçlendireceği yeni bir çağın habercisi olarak betimlenmektedir. Strateji, gerilimli güvenlik ortamına ve Kuzeydoğu Asya'dan ve özellikle Çin'den gelen tehditlere karşı cesur bir başkaldırı şeklinde yorumlanmaktadır. Kuzey Kore'nin Japonya yakınlarında ve Japon münhasır ekonomik bölgesi ve topraklarında füze denemelerini artırdığı, Çin ve Rus ordularının Japonya yakınlarındaki ortak tatbikatlarının sıklaştığı görülmektedir. Yeni askeri teknoloji ve yeteneklerin hızla gelişmesiyle Japonya çevresinde yabancı orduların artan varlığı ülkenin savunma sorununu ön plana çıkarmaktadır. Bu durum Japonya'nın olası bir çatışma durumunda kendini savunabilme amacıyla stratejisini revize etme tercihinde bulunmasına neden olmaktadır. 2022 yılı sona ermeden yayımlanan belgeler ek olarak, Japonya'nın 2023 yılına daha kararlı bir şekilde girdiği, yeni yılın ülkenin hem Hint-Pasifik'te hem de küresel platformlarda oynadığı rol açısından önemli değişikliklere sahne olacağı ifade edilmektedir (Pohlkamp, 2023).

Geleneksel Güvenlik Mi, Çağdaş Güvenlik Mi?

Japonya'nın tehdit algısı ve güvenlik politikaları ağırlıklı olarak bölgesel alt sistemde yer alan ülkelerin eylemlerine paralel olarak şekillenmektedir. Bu bağlamda öncelikle Çin'in bölgesel ve uluslararası sistem dâhilinde attığı adımlar ile ulusal savunma politikalarının Japonya'nın güvenlik algısını doğrudan etkilediği görülmektedir. Soğuk Savaş'ın sona ermesinden bu yana askeri bütçesinde her yıl %10'luk bir artışa yer veren ve silahlanma eğiliminin devam ettiği bir ülke olan Çin'in, bölge çapında güç sağlamak için askeri donanmasına büyük yatırımlar yaptığı bilinmektedir. Diğer yandan Tayvan ile gerilimli ilişkisine istinaden Tayvan Boğazı'nda askeri tatbikatlarını hız kesmeden sürdürdüğü, Fujian eyaleti kıyısını Tayvan'ı hedef alan balistik füzelerle konuşturduğu görülmektedir (Nagy, 2022). Bu noktada Japonya'nın benimsemiş olduğu stratejinin Tayvan'ı tehdit eden, Japon sularına girmeye ve ekonomik baskı uygulamaya devam eden Çin'i caydırma amacına sahip olduğu ifade edilmektedir. Strateji kapsamında Çin'in bölgesel alt sistemde stratejik bir meydan okuma içerisinde olduğunun, Çin'in bölgedeki hegemonyasının bertaraf edilmesi için Japonya'nın daha somut stratejilere, girişimlere ve ortaklıklara ihtiyaç duyduğunun altı çizilmektedir. Çin'in Tayvan konusunda revizyonist bir politika izleyip Tayvan'ı ilhak etmesi durumunda bölgesel alt sistemde düzenin geri dönülemez bir şekilde bozulacağı ve köklü dönüşümlerin gerçekleşeceği ifade edilmektedir (National Security Strategy of Japan, 2022).

Savunma stratejisi dâhilinde dikkat çekilen bir diğer ülkenin Rusya olduğu bilinmektedir. Japonya'nın Rusya karşısındaki tutumu dönemler itibariyle farklılık göstermekte bazı durumlarda iş birliği içerisinde olunması gereken bir müttefik, bazı durumlarda ise eylemleri nedeniyle güvenliğine tehdit olarak nitelendirildiği görülmektedir. Örneğin Japonya'nın 2013 yılında Rusya'yı Asya-Pasifik'te barış ve istikrar için potansiyel bir aktör olarak gördüğü, Japonya'nın kuzeyindeki tartışmalı adalarla ilgili çözüm dâhil olmak üzere her alanda Rusya ile iş birliği geliştirilmesinden yana bir eğilim içerisinde olduğu bilinmektedir. Yeni Güvenlik Stratejisi belgelerine bakıldığında ise Japonya'nın şu an Rusya'yı Ukrayna'ya yönelik saldırgan tutum ve politikaları nedeniyle uluslararası düzenin altını oyan ve uluslararası hukuku kolaylıkla ihlâl eden tehlikeli bir devlet olarak değerlendirdiği anlaşılmaktadır. Avrupa'nın bölgesel güvenliğine doğrudan tehdit yaratan Rusya'nın, Japonya çevresindeki faaliyetleri ve uluslararası ve bölgesel sorunlarda Çin ile koordineli hareket etmesi de Japonya'nın Rusya kaynaklı güçlü bir güvenlik kaygısı taşımasına sebebiyet vermektedir. Bunun yanı sıra strateji kapsamında Avrupa güvenliğinin Hint-Pasifik'teki bölgesel güvenlik ile ilişkilendirildiği, Japonya'nın ulusal ve bölgesel güvenliğin sağlanması için başta ABD olmak üzere uluslararası düzenin koruyucusu devletlerle iş birliği içerisinde olunmasına vurgu yaptığı görülmektedir (National Security Strategy of Japan, 2022).

Japonya'nın ilgili belgelerde dikkat çektiği ve güvenliğine yönelik tehdit unsuru olarak gördüğü üçüncü ülkeyi Kuzey Kore oluşturmaktadır. Günümüzde Kuzey Kore'nin kitle imha silahları ile coğrafi olarak yakın bölgesinde gücünü sergilemek için farklı türde füze sistemleri geliştirdiği, kıtalararası balistik füzeler yoluyla uzak mesafeleri vurabilme kapasitesi açısından güçlü bir konumda olduğu bilinmektedir

(Nagy, 2022). Kuzey Kore'nin kaynaklık ettiği tehdide ilişkin Japonya nazarındaki syem genel itibariyle aynı olsa da Pyongyang'ın askeri faaliyetlerinin Japonya'nın ulusal güvenliği için beklenildiğinden daha kritik bir tehdit oluşturduğu anlaşılmaktadır (National Security Strategy of Japan, 2022).

Her ne kadar Japonya tarafında yerli nükleer silahlara sahip olmama, nükleer silah üretmeme ve kullanılmasına izin vermeme taahhüdüne bağlılık devam etse de (Nagy, 2023) Japonya'nın güvenlik yaklaşımında söz konusu belgelerde somutlaşan önemli bir dönüşüm yaşandığı görülmektedir. Mevzubahis dönüşüme işaret eden temel unsurlardan biri, önceki paragraflarda da ele alındığı üzere topyekn Hint-Pasifik bölgesi bağlamında ortaya çıkan gelişmeler nedeniyle ülkenin güvenlik kaygılarının peyderpey artması ve savunma odaklı güvenlik zihniyetini temel alan bir politikaya ynelinmesidir. Bu noktada karşı saldırı yeteneğinin, öz savunma kuvvetlerinin ve savunma bütçesinin gclendirilip artırılması hususlarının öncelikli hle getirildiği görülmektedir. Öte yandan savunma programı ve uzay teknolojisi aracılığıyla hem siber uzay hem de elektromanyetik alanlarda yeni savunma yeteneklerinin ve kara, hava, deniz savunma yeteneklerine ek olarak füze savunma yeteneklerinin niteliksel ve niceliksel olarak geliştirileceğinin altı çizilmektedir.

Uluslararası anlaşmazlıkların çözümünde gücü kullanımını kesin bir dille yasaklayan Anayasa'nın 9. maddesi somut anlamda pasifist bir politikayı ne çıkarsa da öz savunma kuvvetlerine yer verilmesi (The Constitution of Japan, 1947) bir nevi söz konusu pasifist politikayla elişilmesi hususuna işaret etmektedir. Bu noktada sınırlı olmakla birlikte geleneksel güvenlik yaklaşımının izlerine II. Dünya Savaşı sonrasının ilk dönemlerinde de rastlanıldığı ifade edilmektedir. Ayrıca 1954 yılında neredeyse tamamen bir öz savunma gücü oluşturan Tokyo yönetiminin 2004 yılında mevzubahis gücü bölgede artan milliyetçi söylemler, Kuzey Kore ve Çin'den kaynaklanan tehditler bağlamında reel bir silahlı güce dönüştürme eğilime girdiği savunulmaktadır. 1976 yılında dönemin Başbakanı Takeo Miki tarafından Japonya'nın komünist, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin ambargo koyduğu ve uluslararası çatışmalara girme riski bulunan devletler haricinde yapılan silah ihracatı yasaklansa da 2011 yılında Başbakan Yoshihiko Noda döneminde söz konusu yasağın kaldırıldığı, savunma ekipman ve mhimmatlarının tedarikine başlandığı belirtilmektedir. Başbakan Shinzo Abe döneminde %3 oranında bir artışla savunma bütçesini 48,97 milyar dolara çıkaran Japonya'nın, 2014 yılında ABD'ye Patriot Advanced Capability-2 füze nleme araçları, İngiltere ve Avustralya'ya dizel denizaltı tedarikinde bulunduğu ifade edilmektedir. Abe döneminde askeri rolü ve savunma bütçesi artış gösteren Japonya'da anayasa çerçevesinde getirilen askeri sınırlılıkların önemli ölçüde kaldırıldığı ve öz savunma kuvvetleri bağlamında yeniliklerin yapıldığı görülmektedir. Ayrıca 2015 yılında çıkarılan yasalar gereğince yetmiş yıl sonra ilk kez denizaşını ülkelere asker sevk edilmesine ve askeri operasyonlarda müttefiklerin yanında yer alınması hususunun gerçekleşmesine olanak sağlandığı bilinmektedir (Baba, 2019). Tüm bunlar aslında pasifist Japonya'nın 1947'den bu yana sınırlı da olsa geleneksel güvenlik yaklaşımı doğrultusunda hareket kabiliyetini genişletmeye çalıştığının izlerini gözler önüne sermektedir. Son dönemde yayımlanan Ulusal Güvenlik Stratejisi, Ulusal Savunma Stratejisi ve Orta Vadeli Savunma Programı'nı kapsayan Savunma Geliştirme Programı her ne kadar ekonomik güvenliğe, siber güvenliğe, bölgesel güvenlik kompleksine ve yer yer çevresel ve insani güvenliğe atıfta bulunması çerçevesinde ağdaş güvenlik yaklaşımına ilişkin gcl karineler sunsa da Japonya'nın güvenlik tasavvurunun çok daha etkin, belirgin ve somut düzeyde geleneksel güvenlik yaklaşımı merkezli olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda Tokyo yönetiminin peyderpey geleneksel güvenlik yaklaşımına doğru kaydığı ve yeni stratejiyle beraber bu hususun en üst aşamaya yükseldiği anlaşılmaktadır.

Sonuç

Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve uluslararası sistemin çok kutuplu bir yapıya dönüşmesi çerçevesinde küresel sistemi meşgul eden konuların güvenlik sorunlarına tahavl ettiği görülmektedir. Bu husus güvenliğin ağdaş güvenlik yaklaşımları çerçevesinde analiz edilmesine ve geleneksel güvenlik yaklaşımının bir nevi altının oyulmasına sebebiyet verse de askeri gücü ve kapasitenin devletler bazında önceliklendirilmesine neden olan güvenlik tehditlerinin ortaya çıktığı bir kompozisyon içinde olduğu gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır.

Japonya'nın Yeni Güvenlik Stratejisi çerçevesinde ulaşılan sonuçlara bakıldığında ilk olarak ülkenin II. Dünya Savaş'ının sona ermesinden bu yana savunma yeteneklerinde büyük ölçekli bir yenilenme ve artışa gideceğine ilişkin somut bir taahhütte bulunduğu görülmektedir. Nitekim  belge, Japonya'nın güvenliğini tehdit eden caydırıcılığa ilişkin boşlukları analiz etmeye ve söz konusu boşlukları doldurmaya yönelik planları ortaya koymaktadır. Yakın zamanda Japonya, mevzubahis boşlukları bir güvenlik garantörü olarak görülen ABD çerçevesinde doldurmaya çalışırken, kademeli olarak sertleşen stratejik ortam

ekseninde ABD'ye olan bağımlılığın bir nevi azalmaya başladığı görülmektedir. Bu noktada belirtilmesi gereken önemli bir husus Japon hükümetinin ABD ile olan ittifakını güçlendirme eğiliminin devam etmesidir. Nitekim Japonya hem ABD ile olan ittifakının sürekliliğinden yana olan hem de bu ittifakı yerel yetenekleriyle birleştirme olanakları arayan bir portre çizmektedir. Bu noktada Tokyo yönetiminin ABD ile ittifaka ilişkin bir güvensizlik sinyali verdiğinin düşünülmemesi önem arz etmektedir. Zira Japon liderlerin bağımlılık seviyesini minimuma indiren ve Japonya'yı eşit bir ortak statüsüne getiren ittifak arayışlarında olduğu ifade edilebilmektedir. Uluslararası düzene yönelik meydan okumalar devam ederken, Japonya'nın evrensel değerleri ve ortak stratejik çıkarları paylaştığı ülkelerle iş birliğini ve ortak hareket etme skalasını derinleştirmesi kritik önem taşımaktadır.

İkinci olarak Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik son dönemlerdeki saldırgan tutumu, Rusya-Çin ittifakının güçlenmesi, Çin'in özellikle Doğu ve Güney Çin Denizi'ndeki statükoya yönelik tek taraflı revizyonist adımlarının yoğunlaşması ve Tayvan ile ilişkisi, Kuzey Kore'nin balistik füze denemeleri ile bölgesel alt sistemdeki gerilimi tırmandırması Japonya'nın hem ulusal hem de bölgesel güvenlik kaygılarının artmasına neden olmaktadır. Bu noktada strateji, Japonya'nın düşman topraklarındaki askeri hedeflere yönelik karşı saldırı başlatmasına imkân vermekte, mevzubahis durumun geçmiş uygulamalardan açık bir şekilde ayrıldığını ve savunma kuvvetlerinin tehditler karşısında ne şekilde cevap verebileceği konusunda önemli bir değişimin yaşandığını gözler önüne sermektedir.

Son olarak Japonya'nın tehdit algıları ve güvenlik kaygılarının açık bir şekilde ifade edilmesinin yanı sıra stratejinin güvenlik olgusuna yönelik kuramsal yaklaşımlar noktasında dikkat çekici bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Günümüzde her ne kadar çağdaş güvenlik yaklaşımlarının ilgili alanı domine ettiği ifade edilse de yayımlanan belgelerde geleneksel güvenlik anlayışına dair temaların öne çıktığı anlaşılmaktadır. Esasen çağdaş güvenlik kuramının bir argümanı olan bölgesel güvenlik kompleksine işaret edildiği, bölgesel aktörlerden duyulan güvenlik kaygıları neticesinde ilgili belgelerin hazırlandığı ve çeşitli sektörlerde ulusal, bölgesel ve uluslararası güvenlik bağlamında yer verildiği bir durum söz konusu olmasına rağmen temel vurgunun askeri güç ve kapasite, askeri savunma harcamaları bağlamında gerçekleşmesi geleneksel güvenlik anlayışını öne çıkarmaktadır. Güvenlik stratejisi ile aktif savunma politikasına geçişin hedeflenmesi, on yıllık bir süre zarfında Japonya'nın savunma ve ulusal güvenlik merkezli yeni stratejiler benimseyeceğinin ifade edilmesi ve öngörülen savunma harcamaları, geleneksel güvenliğin salt askeri temasının ilgili belgeler özelinde devamlı olarak vurgulandığını göstermektedir. Bu doğrultuda Japonya'nın ağırlıklı olarak geleneksel güvenlik anlayışını benimsediği ve bu doğrultuda adımlar attığı ifade edilebilmektedir.

Etik Beyan

"Japonya'nın Yeni Güvenlik Stratejisi: Geleneksel Güvenlik Yaklaşımına Geri Dönüş Mü?" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Kaynakça

- Ashley, R. (2023). Japan's new national security strategy is making waves. <https://www.fpri.org/article/2023/01/japans-new-national-security-strategy-is-making-waves/> Erişim: 20.01.2023.
- Baba, G. (2019). Japonya'nın savunma politikasındaki dönüşüm. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/japonya-nin-savunma-politikasindaki-donusum/1423671> Erişim: 20.01.2023.
- Baldwin, D. A. (1995). Security studies and the end of the cold war. *World Politics*, 48(1), 117-141.
- Buzan, B. (2015). *İnsanlar, devletler ve korku*. (E. Çıtak, Çev.). İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi.
- Buzan, B. (1991). New patterns of global security in the twenty-first century. *International Affairs*, 67(3), 431-451.
- Buzan, B., Wæver, O. (2003), *Regions and powers: The structure of international security*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Buzan, B., Wæver, O. (2009). Macrosecuritisation and security constellations: Reconsidering scale in securitisation Theory. *Review of International Studies*, 35(2), 253-276.
- Galic, M. (2022). What you need know about Japan's new national security strategy. <https://www.usip.org/publications/2022/12/what-you-need-know-about-japans-new-national-security-strategy> Erişim: 20.01.2023.
- Haftendorn, H. (1991). The security puzzle: Theory-building and discipline-building in international security. *International Studies Quarterly*, 35(1), 3-17.
- Herz, J. H. (1950). Idealist internationalism and the security dilemma. *World Politics*, 2(2), 157-180.
- Jervis, R. (2017). *Perception and Misperception in International Politics*. Princeton University Press.

- Krause, K., Williams, C. M. (1996). Broadening the agenda of security studies politics and methods. *Mershon International Studies Review*, 40(2), 229-254.
- Nagy, S. (2022). Pragmatic realism and Japan's new security strategy. <https://www.japantimes.co.jp/opinion/2022/12/25/commentary/japan-commentary/japan-defense/> Erişim: 20.01.2023.
- Nagy, S. (2023). Pragmatic realism, Japan's new national security strategy and its implications for Australia. <https://www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/pragmatic-realism-japans-new-national-security-strategy-and-its-implications-for-australia/> Erişim: 20.01.2023.
- National Defence Strategy, (2022). https://www.mod.go.jp/j/approach/agenda/guideline/strategy/pdf/strategy_en.pdf Erişim: 20.01.2023.
- National Program Guidelines and Medium Term Defense Program, (2022). https://www.mod.go.jp/en/d_policy/basis/guideline/index.html Erişim: 20.01.2023.
- National Security Strategy of Japan, (2022). <https://www.cas.go.jp/jp/siryoku/221216anzenhoshou/nss-e.pdf> Erişim: 20.01.2023.
- Pohlkamp, E.K. (2023). Setting the course: Japan's new security strategy. <https://ecfr.eu/article/setting-the-course-japans-new-security-strategy/> Erişim: 01.02.2023.
- The Constitution of Japan, (1947). https://japan.kantei.go.jp/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html Erişim: 20.01.2023.
- Ullman, R. H. (1983). Redefining security. *International Security*. 8(1), 129-153.
- Waltz, K. N. (1959). *Man, the state, and war: A theoretical analysis*. Colombia University Press.
- Waltz, K. N. (1990). Realist thought and neorealist theory. *Journal of International Affairs*. 44(1), 21-37.

EXTENDED ABSTRACT

Numerous different issues dominating the international agenda have turned into security concerns since the 1990s, concurrent with the end of the Cold War and the multi-polarization of the international system. In this regard, the theoretical framework called the contemporary security approach comes to the forefront of security studies, while there is an increase in the arguments that the traditional understanding of security has lost its effectiveness. Although there is some truth in the theoretical arguments, in practice, the actions and policies of states due to their security concerns indicate that traditional security is still relevant.

It is well known that different issues, ranging from the economy to the political sphere, are addressed within the context of security in the contemporary security approach. The contemporary security approach takes on a new dimension, especially within the Copenhagen School. In this context, it is seen that the field of security is divided into five distinct sectors: economic, political, social, environmental, and military; the conceptualizations of securitization and de-securitization, which respectively express the transfer of any issue to or removal of any issue from the security field within the discourse, has been constructed; and the concept of Regional Security Complex, which highlights the threat perceptions and concerns of geographically close states towards each other, has been introduced.

While traditional and contemporary security approaches diverge from one another in scope and dimension, there are also examples where various arguments are used intricately in the context of states' security policies. In this context, it is stated that the current developments in the Indo-Pacific continent have led to remarkable transformations in security approaches of a hybrid nature. In the Indo-Pacific, it is observed that the security concerns of the countries in the region have peaked due to the actions and policies of China and North Korea. The states in the regional subsystem are forced to alter their security strategies as a result of North Korea's reckless nuclear weapons tests on the one hand, and China's political position in the regional and international system, its relationship with Taiwan, and the actions it will take on the other. In this context, Japan's New Security Strategy published in December 2022, consisting of the National Security Strategy, the National Defense Strategy, and the Defense Buildup Program, is of great importance.

The new security strategy not only clearly expresses Japan's perceptions of threats and security concerns, but it also has remarkable content in terms of theoretical approaches to the security phenomenon. Although it is stated that contemporary security approaches dominate the relevant field today, it is understood that the themes centered on traditional security understanding stand out in the published documents. Now that there is a situation in which relevant documents are prepared in response to security concerns from regional actors and various sectors are included in the context of national, regional, and international security, pointing to the regional security complex, which is essentially an argument of contemporary security theory, the fact that the main emphasis is on military power and capacity and military defense expenditures indicates that there is a great emphasis on the traditional understanding of security.